

De winst van het sociaal domein en de kracht van welzijn

Investeren in gezond leven, bestaanszekerheid en kansengelijkheid

*Reflectie vanuit de actuele landelijke context
door Isabel Joosen (VNG)*

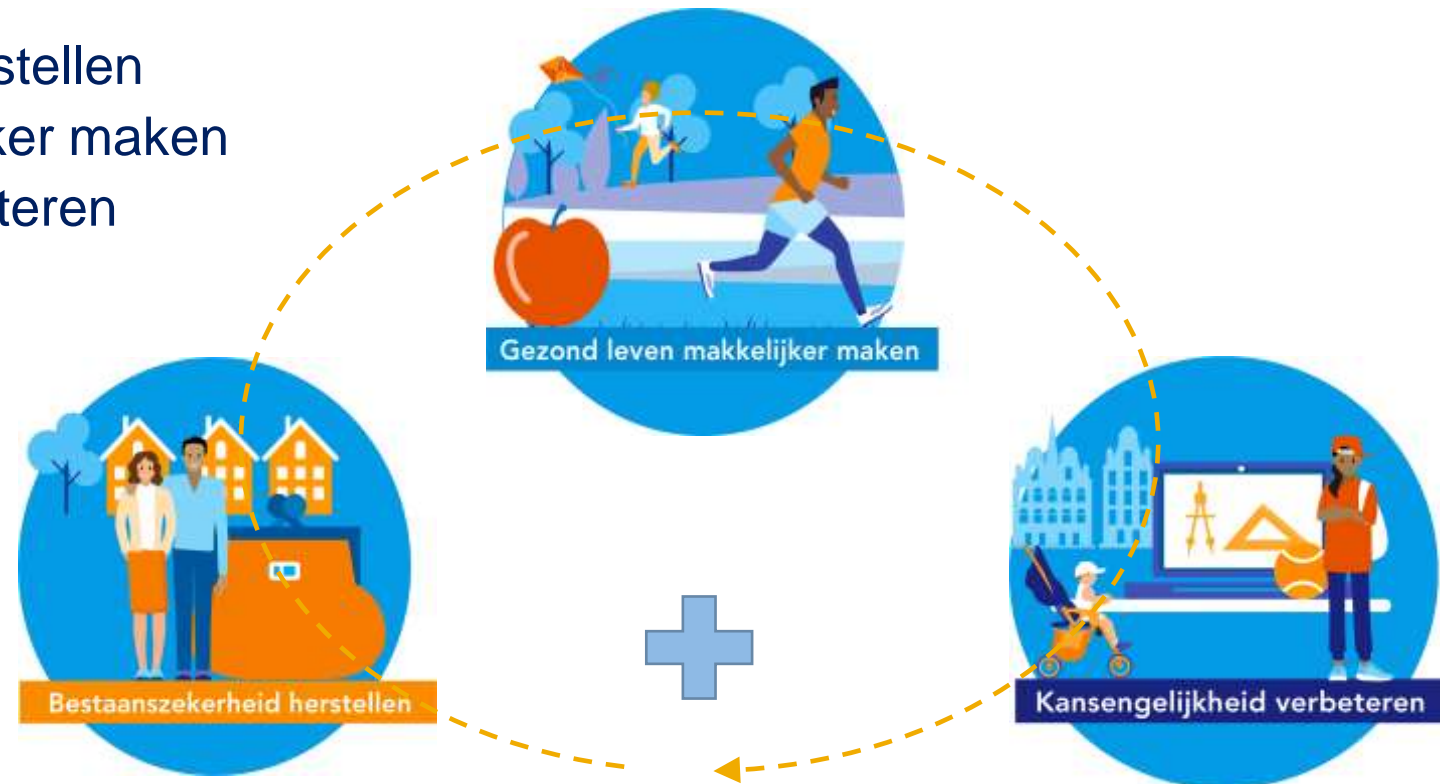

De winst van het sociaal domein

Ons inhoudelijk verhaal voor de toekomst: Propositie Sociaal Domein

Opgesteld met gemeenten en de gemeentelijke netwerken, met drie belangrijke maatschappelijke kernopgaven:

1. Bestaanszekerheid herstellen
2. Gezond leven makkelijker maken
3. Kansengelijkheid verbeteren

De kracht: maatschappelijke waarde ontketenen

Van een kosten- naar een batenstrategie:

- Investeer in het wegnemen van de belangrijkste veroorzakers van vraag naar ondersteuning en zorg in het sociaal domein:
 - a. Bestaans**ON**zekerheid
 - b. Kansen**ON**gelijkheid
 - c. **ON**gezond leven
- Werk op lokale/regionale schaal met niet-vrijblijvende coalities aan deze maatschappelijke kernopgaven
- Zorg voor gezamenlijke investeringsruimte vooraf en breng shared savings tijdens de rit terug in deze coalitie.

Dat vraagt van het Rijk om samen met gemeenten en partners:

- De financiële tekorten in het sociaal domein structureel weg te werken
- Het mogelijk te maken dat er substantiële ruimte wordt aangelegd om te kunnen investeren
- Gezamenlijk een financiële strategie voor duurzame, versterkende investeringen te ontwikkelen

Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst

- + Veel positieve ambitie op de drie maatschappelijke kernopgaven.
- + Veel instrumentele acties met extra geld voor de opgaven waar het Rijk zelf de lead pakt.
- + Aandacht voor eenvoud regelgeving, menselijke maat, dienstverlening en uitvoeringsaspecten.

- Investeren in de basis
- Verschil durven maken
- Collectieve oplossingen
- Vereenvoudigen systeem en uitvoeringspraktijk
- Gebiedsgericht werken met langdurige aandacht
- Leren, falen, volgen

Veranderaanpak

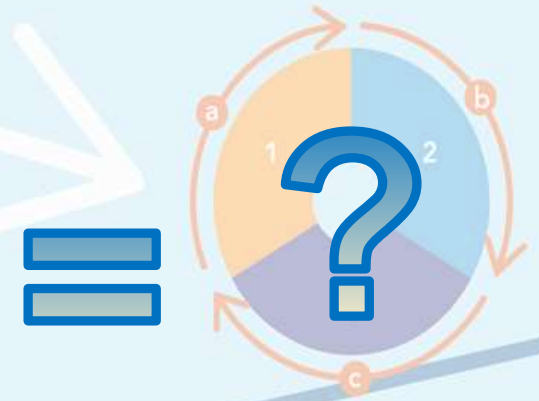
- Geen integrale visie aanpak maatschappelijke opgaven over ministeries heen.
- Geen structurele financiën voor ambities.
- Geen doordachte visie interbestuurlijke verhoudingen en mogelijk maken structurele samenwerking tussen maatschappelijke partners op lokaal/regionaal niveau.

1 Overheid

coöperaties
maatschappelijke partners

Voldoende financiële middelen

Randvoorwaarden

Maatschappelijke winst

De investering in bestaanszekerheid

Borgen bestaanszekerheid (werk/inkomen/thuis/veiligheid) is geen totaalopdracht voor het Rijk, met name SZW is eigenaar.

Wel relevante inzet op onderdelen:

- Investering in bestaanszekerheid; hervormen arbeidsmarkt, schulden/armoede en re-integratie
- Wijziging Participatiewet
- Voortzetten brede aanpak armoede en schulden
- Herijken sociaal minimum
- Toeslagenstelsel afschaffen
- Gratis Kinderopvang
- Versnellen woningbouw voor alle groepen

Bestaanszekerheid herstellen

De investering in gezond leven

Gezondheid als 'frame' en ambitie op preventie positief. Focus beperkt op gezond leven/gedrag en nog nauwelijks gericht op een langjarige aanpak van structurele veroorzakers van ongezondheid. Met name VWS is eigenaar.

Wel relevante inzet op:

- Landelijk en lokale Preventieakkoorden
- Mentale gezondheid + gezondheidsverschillen
- Kansrijke start
- Programmatische impulsen: valpreventie, mantelzorg en eenzaamheid
- Eerlijker bijdrage huishoudelijke hulp
- Structurele aanpak dak- en thuisloosheid
- Gezond ouder worden

De investering in kansengelijkheid

De opgave kansengelijkheid heeft mooie ruimte gekregen in het Regeerakkoord, maar kent in haar uitwerking vooral inzet op de onderwijskant, met name OCW is eigenaar. En (helaas) een opvallende taakstelling op Jeugdzorg.

Wel relevante inzet op:

- Versterking van onderwijs
- Rijke schooldag
- Maatschappelijke diensttijd
- Nieuwe wet inburgering en onderwijsroute
- Tegengaan institutioneel racisme en discriminatie
- Aandacht voor (verwachte) instroom migranten
- Meer mogelijkheden aanpak laaggeletterdheid
- Brede wijk aanpak leefbaarheid en veiligheid

Waar staan we nu?

De hefboom moet om!

Pleitbezorging en krachtige uitvoering gaan hand in hand

Belang van maatschappelijke coalities (lokaal, regionaal en landelijk) die mét elkaar het antwoord geven op menselijke maat en een duurzaam gezondheidstelsel.

Wat hebben we dan in handen?

- Het halfvolle glas: de voornemens uit het Regeerakkoord
- Onder dit kabinet start een interbestuurlijke samenwerking tussen Rijk en gemeenten op de inhoudelijke opgaven, een bestuurlijke regietafel sociaal domein en er komt een Ministeriele Onderraad.
- Ervaringen uit de Corona-tijd: voeding vanuit de lokale praktijk en uitvoering is cruciaal voor effectief beleid, maar ook: al doende leren vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid
- Maar vooral: vele mooie praktijkvoorbeelden, geworteld in de sociale basis, de thuisbasis van welzijnswerk.

De kracht van welzijn als het gewicht

De ingrediënten voor de lokale en landelijke veranderaanpak in het sociaal domein:

- Investeren in basisvoorwaarden
- Verschil durven maken
- Van individuele naar collectieve oplossingen
- Waarderen van de uitvoering
- Vereenvoudigen systeem en uitvoeringspraktijk
- Gebiedsgericht werken met langdurige aandacht
- Leren, falen, volgen!

In alle opzichten: Omzien naar elkaar!

